

Весткі з Кітая

ШАНХАЙСКІМ ШЛЯХАМ

Чым адметная ШАС?

Гісторыя Шанхайскай арганізацыі супрацоўніцтва налічвае 22 гады. Сёння гэта насамрэч адна з найбуйнейшых сусветных платформ узаемадзеяння. Пра стварэнне ШАС было абвешчана 15 чэрвеня 2001 года ў Шанхаі Казахстанам, Кыргызстанам, Кітаем, Расіяй, Таджыкістанам і Узбекістанам. Цяпер яе членамі з'яўляюцца восем краін (акрамя заснавальнікаў, гэта Індыя і Пакістан, якія таксама далучыліся ў 2017-м) з агульным насельніцтвам больш за тры мільярды чалавек, што фарміруюць чвэрць глабальнага ВУП. У Беларусі, Афганістан, Ірана і Манголіі — статус дзяржаў-назіральнікаў. Акрамя таго, Азербайджан, Армения, Егіпет, Камбоджа, Катар, Непал, Саудаўская Аравія, Турцыя і Шры-Ланка — партнёры па дыялогу. Завяршаецца работа па афармленні дыялогавага партнёрства з Бахрэйнам, Кувейтам, Мальдывам, М'янмай і Аб'яднанымі Арабскімі Эміратамі. Пры гэтым колькасць заявак ад розных краін на далучэнне да Шанхайскай арганізацыі супрацоўніцтва павялічваецца. Чым жа адметная ШАС? Каб даведацца аб гэтым на ўласныя вочы, журналісты з больш чым 20 краін (сярод якіх — карэспандэнт «Звязды») накіраваліся ў Кітай.

ВЯЛІЗНЫ ПАТЭНЦЫЯЛ

Дзяржавы, якія ўзаемадзейнічаюць на платформе ШАС, адрозніваюцца сацыяльнымі сістэмамі, шляхам развіцця, гісторыяй і разнастайнай культурай. «Але ўсе мы — члены «сямі ШАС». Выступаем за «шанхайскі дух», а менавіта «ўзаемны давер, узаемную выгаду, роўнасць, кансультацыі, павагу да розных цывілізацый і імкненне да агульнага развіцця», — заўважыў кітайскі нацыянальны каардынатар ШАС Чжан Хайчжоў падчас сустрэчы з масмедыя ў Міністэрстве замежных спраў Кітая.

Павышэнне якасці жыцця людзей — агульнае імкненне краін арганізацыі. Як адзначыў кітайскі дыпламат, дзяржавы актыўна пра соўваюць рэгіянальную эканамічную інтэграцыю ў рэгіёне, стварылі механізмы нарад кампетэнтных ведамстваў па эканоміцы, гандлі, сельскай гаспадарцы і транспарце, склалі і рэалізуюць шэраг дакументаў, у тым ліку Праграму шматбаковага гандлёва-эканамічнага супрацоўніцтва, Пагадненне аб стварэнні спрыяльных умоў для міжнародных аўтамабільных перавозак. Створаны Міжбанкаўскае аб'яднанне і Дзелавы савет. Тым самым надаецца ўстойлівы імпульс развіццю эканомікі і паліпшэнню дабрабыту народаў.

У мінулым годзе агульны аб'ём тавараабароту паміж Кітаем і дзяржавамі — членамі ШАС дасягнуў 411,8 мільярда долараў. У параўнанні з 2021-м прырост склаў 20 працэнтаў. «Адметна, што такія значныя дасягненні адзначаліся на фоне негатыўнай тэндэнцыі развіцця сусветнай эканомікі пасля пандэміі. Гэта сведчыць аб вялікім патэнцыяле супрацоўніцтва ў рамках ШАС», — падкрэсліў Чжан Хайчжоў.

Гарантаванне бяспекі — прыярытэтны кірунак супрацоўніцтва. Падпісана Канвенцыя ШАС па процідзеянні экстрэмізму, краіны бесперапынна ўмацоўваюць юрыдычную аснову супрацоўніцтва, нарошчваюць намаганні да развіцці такіх механізмаў, як рэгіянальная антытэрарыстычная структура і нарады кампетэнтных ведамстваў на розных узроўнях.

Як адзначыў Чжан Хайчжоў, павялічыўся ўзровень згуртаванасці і палітычнага ўзаемадаверу. «Краіны паважаюць найважнейшыя інтарэсы адзін аднаго, устанавілі канструктыўныя партнёрскія адносіны на аснове прынцыпаў недалучэння, неканфрантацыі і ненакіраванасці супраць трэцяга боку».

З 2010 года наша краіна з'яўляецца партнёрам па дыялогу, а з 2015-га мае статус афіцыйнага

назіральніка ШАС. Рашэнне аб пачатку працэдур прыёму Беларусі ў арганізацыю аднагалосна было прынята на пасяджэнні Савета кіраўнікоў дзяржаў — членаў ШАС у Самаркандзе ў верасні мінулага года. «Шанхайская арганізацыя супрацоўніцтва ператвараецца з рэгіянальнай арганізацыі ў глабальную. І самае галоўнае цяпер — не ўпусціць гэты момант. Трэба даць шанц тым дзяржавам (іх няма) для таго, каб яны маглі знайсці альтэрнатыву існуючым рэаліям. Наша арганізацыя можа стаць глабальнай. Аб'ектыўна стаць. І вырашаць глабальныя праблемы светаўладкавання ў сучасных умовах. Трэба не спазніцца, злавіць гэты момант і адэкватна на гэта адказаць», — адзначыў у сваім выступленні на пасяджэнні Савета кіраўнікоў дзяржаў — членаў ШАС у Самаркандзе Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка.

Кітайскі бок адразу падтрымаў ініцыятыву Беларусі аб паскарэнні працэдур уступлення ў ШАС. Аб гэтым паведаміў «Звяздзе» Чжан Хайчжоў. «Цяпер працедура фактычна завершана. Чакаецца, што афіцыйна аб наданні Беларусі статусу краіны — члена Шанхайскай арганізацыі супрацоўніцтва будзе абвешчана на сёлетнім форуме ў Нью-Дэлі, — заўважыў кітайскі нацыянальны каардынатар ШАС. — Цяпер актыўна вядзецца яго падрыхтоўка. У маі ў Гоа прайшла сустрэча міністраў замежных спраў краін — членаў ШАС, дзе абмяркоўвалася гэтае пытанне».

НА ЎЗБЯРЭЖЖЫ ЖОЎТАГА МОРА

Ад Пекіна да Ляньюньгана каля 750 кіламетраў. Па беларускіх мерках адлегласць значная, па кітайскіх — некалькі гадзін руху. Гэта калі перамяшчацца на хуткасных цягніках, якія разганяюцца да 300 кіламетраў за гадзіну і больш. Сетка такой сучаснай чыгуначнай інфраструктуры ў Паднябеснай даволі разгалінаваная, таму дабрацца да ўзбярэжжа Жоўтага мора з кітайскай сталіцы можна без праблем. Так што пекінскую лакацыю мы хутка змянілі на партовую, ляньюньганскую.

Ляньюньган знаходзіцца ў правінцыі Цзянсу на ўсходзе Кітая. Як адзначаюць гіды, ён з'яўляецца ўсходнім фортам новага азіяцка-еўрапейскага транскантынентальнага моста, адным з першых у краіне прыбярэжных гарадоў, адкрытых знешняму свету. Ляньюньган славіцца доўгай гісторыяй і багатай культурнай спадчынай. Тут былі выяўлены сляды дзейнасці людзей яшчэ ў эпоху позняга палеаліту. Кажуць, у свой час Канфуцый

наведаў гэты горад, філосаф падмаўся на тутэйшую гару і любавалася морам. Першы імператар Цынь Шыхуан (259—210 гг. да н. э.) падчас сваёй інспекцыі ва ўсходняй частцы Кітая прыехаў сюды і ўсталяваў камень у якасці ўсходняй брамы імперыі Цынь, а ў часы дынастыі Хань і Тан Ляньюньган стаў адным з адпраўных пунктаў Марскога Шаўковага шляху.

Горад знаходзіцца ў стратэгічна важным месцы, дзе злучаюцца ўсход і захад, поўнач і поўдзень. На поўначы ад Ляньюньгана размешчаны Бахайскі заліў, на поўдні ад яго — дэльта ракі Янцзы, на ўсходзе — Жоўтае мора, а на захадзе — Новы азіяцка-еўрапейскі транскантынентальны мост. Ляньюньган уваходзіць у лік 42 комплексных транспартных вузлоў Кітая з трохмернай транспартнай сістэмай і мультымадальнай перавозкай. Тут функцыянуюць порт, аўтадарогі, чыгункі, паветраны і рачны транспарт.

У падтрымку ініцыятывы «Адзін пояс, адзін шлях» у красавіку 2015-га ў Ляньюньгане пачалі будаўніцтва Міжнароднага лагістычнага парка ШАС (Ляньюньган) плошчай каля

70 кв. км. Тут сабралася больш чым 1600 прадпрыемстваў. У парку асноўным сфарміравалася мультымадальная лагістычная сістэма, якая ахоплівае аўтамабільны, чыгуначны, рачны і марскі транспарт, дзякуючы чаму аб'ект стаў комплексным. Вынік адпаведны: даход ад асноўнай дзейнасці лагістычных кампаній узрос з 250 мільёнаў юаняў напрыканцы 2018 года да больш чым 6,3 млрд юаняў летась. Паток тавараў за гэты час павялічыўся з 14,6 млн да 64,9 млн тон.

Рэгіён актыўна супрацоўнічае з Беларуссю. Ляньюньган устанавіў пабрацімскія сувязі з Жлобінскім і Крычаўскім раёнамі, а таксама з Магілёвам. Як паведаміў «Звяздзе» намеснік кіраўніка канцылярыі па замежных справах Ляньюньгана Лю Пэнда, рэалізуюцца шэраг адметных праектаў, у прыватнасці па распрацоўцы лясных рэсурсаў, вытворчасці будаўнічых матэрыялаў, вырошчванні грыбоў. Па меркаванні прадстаўніка гарадской адміністрацыі, ёсць усе перадумовы для таго, каб надалей прадукцыйнае супрацоўніцтва пашыралася.

ЦЭНТРАЛЬНЫ ХАБ

Далей — на захад — у Сіань, сталіцу правінцыі Шэньсі. Адлегласць паміж гарадамі — звыш тысячы кіламетраў. Аднак зноў-такі вырашаюць хуткасныя цягнікі, дарога не заняла шмат часу. Мы фактычна рухаліся па старажытным Шаўковым шляху, які цяпер адраджэўся ў выглядзе найбуйнейшай сучаснай трансакцыяльнай ініцыятывы «Адзін пояс, адзін шлях».

Горад існуе больш чым 3100 гадоў, некаторы час з'яўляўся самым буйным (як па плошчы, так і па колькасці жыхароў) горадам свету. Сіань быў сталіцай 13 дзяржаў у гісторыі Паднябеснай: у прыватнасці ў перыяды Чжоў, Цынь, Хань, Суй і Тан (сталіцы гэтых дзяржаў размяшчаліся звычайна ў розных месцах на невялікай адлегласці ад цэнтра сучаснага Сіаня). Старая назва горада — Чан'ань. Ён быў месцам прызначэння гандлёвых караванаў, якія ішлі па Вялікім Шаўковым шляху ў Кітай. У наваколлях горада размешчаны курганныя грабніцы Старажытнага Кітая, уключаючы маўзалеі Цінь Шыхуандзі з тэракотавай арміяй.

Цяпер Шэньсі знаходзіцца ў цэнтры краіны, з'яўляецца важным хабам «Аднаго пояса, аднаго шляху». Шэньсі з дзесяці комплексных транспартных калідораў праходзяць праз правінцыю. Сёлета пасажырапакот міжнароднага аэрапорта «Сіань-Сяньян» заняў пятае месца ў Кітаі. Непадалёк ад Сіаня знаходзіцца Янлін, дзе існуе дэманстрацыйная зона ШАС сельскагаспадарчай высокатэхналагічнай прамысловасці. Тут створаны 123 даследчыя і іна-

вацыйныя платформы на ўзроўні правінцыі і міністэрстваў. Нездарма Янлін вядомы як «горад сельскагаспадарчай навукі Кітая».

Сёлета ён быў абраны месцам правядзення Форуму ШАС па скарачэнні беднасці і ўстойлівым развіцці. Як адзначыў генеральны сакратар ШАС Чжан Мін, дзяржавы, якія ўзаемадзейнічаюць на платформе арганізацыі, «падзяляюць агульнае разуменне і выступаюць за арыентаваную на народ філасофію развіцця, паглыбляюць супрацоўніцтва па павышэнні дабрабыту і ўзроўні жыцця людзей на прасторы ШАС». Чжан Мін заявіў аб неабходнасці прадаўжэння развіцця кааперацыі ў аграпрамысловай галіне і яе мадэрнізацыі. На яго думку, толькі навукова-тэхнічнае супрацоўніцтва можа выдатна рэалізаваць сельскагаспадарчыя магчымасці, якія ёсць у краінах, і ператварыць вялікі патэнцыял у вытворчую сілу, што прыносіць карысць усяму свету.

Нізкі ўзровень жыцця насельніцтва раней быў характэрны для кітайскай глыбінкі. У шэрагу выпадкаў адзначалася крайняя беднасць. Каб пазбегнуць сацыяльных дыспарпорцый, палепшыць дабрабыт мясцовых жыхароў, у Кітаі ў сісілыя тэрміны была рэалізавана маштабная дзяржаўная праграма. У выніку ўдалося вывесці з беднасці сотні мільёнаў кітайцаў.

У Яньане, што ў правінцыі Шэньсі, рэалізавалі шэраг адметных праектаў з улікам рэгіянальных умоў. Між іншым, гэта знавае месца ў Паднябеснай, радзіма кітайскай рэвалюцыі. Мясцовыя яблыкі сталі

сусветна вядомым брэндам, смачная садавіна неаднойчы пабывала ў космасе. З 2015-га да 2020 года ў Яньане ў спецыяльныя фонды па барацьбе з беднасцю было інвеставана звыш 7,7 мільярда юаняў. Выдадзена каля мільярда юаняў мікракрэдытаў. У глыбінцы пабудавалі каля 2 тысяч кіламетраў асфальтавых і цэментных дарог. Амаль 50 тысяч чалавек палепшылі жыллёвыя ўмовы — пераехалі ў камфортнае жыллё з усімі выгодамі. Фінансавай падтрымкай скарысталіся 154,6 тысячы мясцовых жыхароў.

Як расправёў «Звяздзе» дацэнт Гродзенскага дзяржаўнага аграрнага ўніверсітэта Уладзіслаў Прасвіракоў (цяпер у адпаведнасці з беларуска-кітайскім міжурадавым пагадненнем ён праходзіць пашыраную дадавую стажыроўку ў Паўночна-Заходнім універсітэце сельскай і лясной гаспадаркі ў горадзе Янліне), у Паднябеснай актыўна падтрымліваюць фермераў. Сельгасвытворцам выдзяляюцца разнастайныя дзяржаўныя прэферэнцыі. Як заўважыў эксперт, меры па развіцці сельскай тэрыторыі ў Кітаі шмат у чым сугучныя мерапрыемствам дзяржпраграм адраджэння вёскі, якія паспяхова рэалізаваны ў Беларусі. Так што нашым краінам ёсць чаму павучыцца адна ў адной.

НОВАЯ ПЕРСПЕКТЫВЫ

Апошні пункт нашага шматтысячакіламетравага маршруту — Урумчы, цэнтр Сіньцзян-Уйгурскага аўтаномнага раёна (Паўночна-Заходні Кітай). Дасюль з Яньаня каля 2,5 тысячы кіламетраў. Гэтую адлегласць варта пераадолець, каб пабачыць унікальнае па ландшафце і прыгажосці мясціны. Да таго ж Урумчы — важны транспартны хаб на шляху Кітай — Еўропа. Паводле даных мытні горада, са студзеня да красавіка гэтага года аб'ём знешняга гандлю Сіньцзяна склаў каля 95 млрд юаняў, што на 82,7 працэнта больш, чым за такі ж час летась. З улікам мясцовых кліматычных умоў — засухі, высокай інтэнсіўнасці сонечнага выпраменьвання і моцнага ветру — тут паспяхова здзяйсняюць пераход да «зялёнага» развіцця шляхам аптымізацыі энергетычнай структуры і развіцця адпаведных галін. Сёлета за першы квартал аб'ём інвестыцый у ветразлектрычныя і фотазлектрычныя праекты павялічыўся больш чым удвая.

Уступленне Беларусі ў ШАС у якасці паўнапраўнага члена дазволіць нашай краіне стаць мацнейшай, заявіў Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка ў Пасланні беларускаму народу і Нацыянальнаму сходу. «Уступленне Беларусі ў ШАС у якасці паўнапраўнага члена адкрывае новыя перспектывы. Гэтая арганізацыя цяпер з'яўляецца адным з найбуйнейшых у свеце рэгіянальных аб'яднанняў. З ім мы самі станем мацнейшымі і зробім яго больш моцным, падаўшы дадатковыя магчымасці для супрацоўніцтва па многіх кірунках, уключаючы вытворчую кааперацыю і лагістыку, і працягнуўшы Шаўковы шлях», — адзначыў кіраўнік дзяржавы.

Мікалай ЛІТВІНАЎ.

Мінск — Пекін — Ляньюньган — Сіань — Янлін — Яньань — Урумчы — Мінск.